

Г. М. Цыронак,
педагог пачатковых класаў другой катэгорыі
Доцішскай базавай школы Воранаўскага раёна

Актыўная ацэнка на ўроку беларускай мовы ў 3 класе

Тэма ўрока: Змяненне дзеясловаў па ліках.

Комплексна-дыдактычная мэта па тэме “Дзеяслоў”

<i>Навучэнцы павінны ведаць:</i>	<i>Навучэнцы павінны умець:</i>
<ul style="list-style-type: none">• пытанні, на якія адказвае дзеяслоў, значэнне дзеяслова;• сувязь дзеясловаў з іншымі словамі;• ролю дзеяслова ў сказе;• змяненне дзеясловаў па часе;• змяненне дзеясловаў па ліках;• змяненне дзеяслова прошлага часу па родах і ліках;• правапіс часціцы “не” з дзеясловамі.	<ul style="list-style-type: none">• знаходзіць дзеясловы ў тэксце па значэнні і пытаннях;• устанаўліваць сувязь дзеясловаў з іншымі часціцамі мовы;• вызначаць ролю дзеяслова ў сказе;• змяняць дзеясловы па часах;• змяняць дзеясловы па ліках;• змяняць дзеясловы прошлага часу па родах і ліках;• пісаць часціцу “не” з дзеясловамі.

Апорныя веды для вывучэння новага матэрыяла:

навучэнцы ўмеюць знаходзіць дзеясловы па значэнні і пытаннях, устанаўліваць сувязь дзеяслова з іншымі словамі, вызначаць ролю дзеяслова ў сказе, змяняць дзеясловы па часах.

Тып урока: вывучэнне новага матэрыяла (з выкарыстаннем метада актыўнай ацэнкі, ЭСН).

Мэта ўрока: садзейнічаць фарміраванню ўмення вызначаць і змяняць формы ліку дзеясловаў, ставіць да іх пытанні.

Задачы: *плануецца, што да завяршэння ўрока навучэнцы будуць*

ведаць:

- формы ліку дзеяслова;
- пытанні, на якія адказваюць дзеясловы множнага і адзіночнага ліку;

умець:

- вызначаць лік дзеяслова па пытаннях;
- змяняць формы ліку дзеясловаў;

выканаюць тэст па тэме.

- садзейнічаць развіццю ў навучэнцаў умення ставіць мэты і планаваць сваю дзейнасць;
- спрыяць узбагачэнню і ўскладненню слоўнікавага запаса навучэнцаў;
- стварыць умовы для выхавання культуры ўзаемаадносін навучэнцаў, культуры маўлення;
- садзейнічаць фарміраванню пачуцця прыгажосці да роднай прыроды, пачуцця гонару за касманаўтаў.

Мэта ўрока на мове вучняў: навучыцца вызначаць лік дзеяслова, змяняць дзеясловы па ліках.

НаШтоБуЗУ

- ✓ Вызначэнне ліку дзеясловаў
- ✓ Змяненне дзеясловаў па ліках
- ✓ Граматнасць пісьма
- ✓ Акуратнасць пісьма

Абсталяванне

- падручнік, карткі з заданнямі, мультымедычны праектар, камп'ютар, прэзентацыя, ЭСН “Электронны трэнажор па беларускай мове для 3 класа”, правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі.

Этапы ўрока	Дзейнасць педагога	Дзейнасць
-------------	--------------------	-----------

		навучэнцаў
<p><i>1. Арганізацыйны этап</i></p> <p>Мэта: забяспечыць псіхалагічную падрыхтоўку вучняў да ўрока</p>	<p>Празвінеў званок і зноў У клас пазваў маіх сяброў. Будзем дружна працаваць, Будзем веды набываць. А гасцям хвілін прыемных Разам з намі адчуваць. Наш урок мы адкрыем незвычайным ключом, які адчыняе любыя дзверы. Як вы лічыце якім? Давайце ўсміхнёмся адзін аднаму і пажадаем добрага дня. Сябры, усмешкай вас вітаю, Усміхніцеся ж і вы ў адказ. Добрага настрою вам жадаю, На ўроку паказаць вышэйшы клас.</p>	<p>Мабілізуюцца на работу</p>
<p><i>2. Этап праверкі дамашняга задання</i></p> <p>Мэта: праверыць уменне знаходзіць дзеясловы ў тэксце, вызначаць іх час</p>	<p>Паслухайце казку. (Дадатак 1)</p> <p>Праверка дамашняга задання па слайдзе.</p> <div data-bbox="495 911 904 1222" data-label="Image"> <p>заспяваў – пр. ч. пойдзе – буд. ч. кукуе – цяп. ч. пацяплее – буд. ч. лятаюць – цяп. ч. гудуць – цяп. ч. будзе – буд. ч. п'юць – цяп. ч. спяць – цяп. ч. пойдзе – буд. ч.</p> </div> <p><i>Заспяваў, пойдзе, кукуе, пацяплее, лятаюць, гудуць, будзе, п'юць, спяць, пойдзе.</i></p> <p>- Якія парадкі для самога сябе вы хочаце даць па выкананню задання?</p>	<p>Індывідуальная работа (электронны трэнажор)</p> <p>Назваюць дзеясловы з практыкавання 152, вызначаюць іх час, правяраюць па слайдзе.</p> <p>Самаправерка.</p>

	<p>- Ці верыце вы ў народныя прыметы?</p> <p>- Якія яшчэ прыметы пра вясну вы адшукалі?</p> <p>На мінулым уроку вы выконвалі тэст па тэме “Змяненне дзеясловаў па часах”. Адзнак вы там не ўбачыце. Кожны атрымае запіску з маімі парадамі, пажаданнямі. Уважліва іх прачытайце, пастарайцеся выканаць.</p>	<p>Рэкамендацыі для самога сябе.</p>
<p>3. <i>Этап актуалізацыі суб’ектыўнага вопыту навучэнцаў</i></p> <p>Мэта: забяспечыць уключэнне навучэнцаў у сумесную дзейнасць па вызначэнню мэтаў урока</p>	<p>Перад вамі вельмі важныя навуковыя тэксты, якія былі пашкоджаны. Давайце паспрабуем яго ўзнавіць.</p> <p><i>Дзеясловы – гэта словы, якія абазначаюць -----.</i></p> <p><i>Дзеясловы адказваюць на пытанні -----.</i></p> <p><i>На пытанні што робіць? што раблю? адказваюць дзеясловы -----часу.</i></p> <p><i>На пытанні што зрабіў?, што рабіў? адказваюць дзеясловы -----часу.</i></p> <p><i>На пытанні што зраблю?, што буду робіць? адказваюць дзеясловы ----- часу.</i></p> <p><i>У адзіночным ліку дзеяслоў абазначае -----.</i></p> <p><i>У множным ліку дзеяслоў абазначае -----.</i></p> <p>Далей тэкста не бачна.</p> <p>Хочаце даведацца новае пра дзеяслоў, каб узнавіць тэкст?</p> <p>Паспрабуйце паставіць перад сабой задачы нашага ўрока.</p> <p>Слайд</p> <div data-bbox="490 1058 875 1347" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p style="text-align: center; color: red; margin: 0;">ЗАДАЧЫ ўРОКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li style="color: green; margin-bottom: 5px;">✓ навучыцца вызначаць лік дзеяслова; <li style="color: green; margin-bottom: 5px;">✓ навучыцца змяняць дзеясловы па ліках. </div>	<p>Вусна ўзнаўляюць тэкст.</p> <p>Фармуліруюць тэму, задачы ўрока.</p>

	<p>Для дасягнення мэты, неабходна рухацца строга па маршруце. Спланаваць яго дапаможа НаШтоБуЗУ.</p> <p>НаШтоБуЗУ</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вызначэнне ліку дзеясловаў ✓ Змяненне дзеясловаў па ліках ✓ Граматнасць пісьма ✓ Акуратнасць пісьма <p>У красавіку прыгравае сонейка, прырода ажывае, цягнецца да святла. Паветра напаўняецца духмянасцю пупышак і першых вясновых кветак. У кожнага з вас на парце дрэва, на якім яшчэ няма ні пупышак, ні лісточкаў, ні кветак. Гэта “дрэва пазнання”. На працягу ўрока ваша дрэўца таксама будзе ажываць дзякуючы вашаму старанню і ведам. На ім будуць з’яўляцца лісточкі і кветачкі. Кветачка – паказчык добра выкананага задання, лісточкі – патрабуецца дапамога.</p> <p>Жадаю вам поспехаў у дасягненні задач.</p> <p>Праверце пасадку. Адкрыйце сшыткі. Запішыце дату.</p>	
<p>4. <i>Этап чыстапісання</i></p> <p>Мэта: садзейнічаць адпрацоўцы каліграфічнага пісьма літар Юю, удасканаленню почырка</p>	<p><i>12 красавіка</i></p> <p><i>Класная работа</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Звярніце ўвагу на каліграфічнае напісанне вялікай і малой літары ю. Старайцеся правільна прапісаць кожны элемент, захаваць нахіл, вышыню літар. Пры злучэнні літар звярніце ўвагу на від злучэння: ніжняе, верхняе, сярэдняе. <p><i>ЮюЮю</i></p>	<p>Запісваюць дату.</p> <p>Прапісваюць</p>

	<p><i>Юлю Ювю Юсю Юню</i> <i>Юрый Гагарын праклаў дарогу ў космас.</i></p> <p>-Абмяняйцеся сшыткамі, праверце акуратнасць і правільнасць напісання літар, слоў. Ацаніце работу сябра лісточкам або кветачкай, якую неабходна размясціць на “дрэве пазнання”.</p> <p>-Растлумачце арфаграмы ў сказе.</p> <p>-Назавіце дзеяслоў.</p>	<p>чыстапісанне.</p> <p>Узаемаправерка, ацэньваюць акуратнасць.</p>
<p>5. <i>Этап вывучэння новага матэрыялу</i></p> <p>Мэта: забяспечыць успрыманне, асэнсаванне і першаснае запамінанне навучэнцамі матэрыялу</p>	<p>Слайд</p> <p>-Як сказаць па-іншаму “праклаў дарогу”? (быў першым)</p> <p>Юрый Гагарын – лётчык-касманавт, першы чалавек, які здзейсніў касмічны палёт.</p> <p>- Чаму мы сёння ўспомнілі пра Юрыя Гагарына?</p> <p>-Якіх касманавтаў беларусаў ведаеце? (Петр Клімукі і Уладзімір Каваленак)</p> <p>Слайд</p>	<p>Вусна адказваюць на пытанні.</p>

-Замяніце ў сказе імя Юрыя Гагарына на імёны беларускіх касманаўтаў.
Прачытайце сказ.

-Ці ўсё правільна ў сказе? Што неабходна змяніць?

праклаў-праклалі

-Які вывад можна зрабіць?

.Пік дзеяслова	
адзіночны	множны
абазначае дзеянне аднаго прадмета	абазначае дзеянне некалькіх прадметаў
Дзеясловы ў адзіночным ліку адказваюць на пытанні: што раблю? што рабіў? што зробіш?	Дзеясловы ў множным ліку адказваюць на пытанні: што робіць? што робіце? што зробіце?

-Разгледзьце табліцу ў парох, паспрабуйце сфармуліраваць правіла.

Гульня “Чароўная скарбонка”.

Пасадзілі, перакладае, збіраюць, ідуць, вучыць, друкуе, рашае, ведаюць,

Фармуліруюць
правіла па табліцы.

Размяркоўваюць

	<p><i>сядзяць, расказвае, звiняць.</i></p> <p>Кожны вучань атрымлівае дзеяслоў, неабходна вызначыць яго лік – множны лік, адзіночны лік. Той вучань, які правільна вызначыў лік дзеяслова, размяшчае на “дрэве пазнання” кветачку, няправільна – лісток.</p>	<p>словы па групах.</p> <p>Самаацэнка, ацэнка правільнасці вызначэння ліку дзеяслова.</p>
<p>б. <i>Этап слоўнікава-арфаграфічнай работы</i></p> <p>Мэта: садзейнічаць узбагачэнню слоўнікавага запаса і інтэлектуальнага развіцця навучэнцаў</p>	<p>Заглянем у скарбонку з дзеясловамі адзіночнага ліку. Усе гэтыя дзеясловы падыходзяць да аднаго прадмета. У тлумачальным слоўніку напісана пра гэты прадмет наступнае:</p> <p><i>Электронная вылічальная машына.</i></p> <p>-Што гэта? (камп’ютар)</p> <p>Слайд</p> <p>У сувязі з абноўленымі правіламі, якія змяшчае Закон Рэспублікі Беларусь ”Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі“, напісанне гэтага слова змянілася. Граматныя людзі павінны гэта памятаць і не дапускаць памылак. Запіс у сшытку разам з дзеясловамі.</p> <p><i>Камп’ютар перакладае, друкуе, рашае, расказвае, вучыць.</i></p> <p>-Пастаўце дзеясловы ў форме множнага ліку. (вусна)</p> <p>-Які сказ атрымаўся?</p> <p>Самаправерка граматычнасці напісання.</p>	<p>Уключаюцца ў актыўную пазнавальную дзейнасць.</p> <p>Запісваюць сказ пад дыктоўку.</p> <p>Самаправерка.</p>

	Упрыгожванне “Дрэўца пазнання”	Ацэнка граматычнасці.
<p>7. <i>Этап папярэджвання ператамлення</i></p> <p>Мэта: садзейнічаць аднаўленню фізічных і духоўных сіл</p>	<p>Вучань класа выконвае ўказанне настаўніка, астатнія вучні хорам ставяць дзеяслоў у множным ліку, выконваюць дзеянне.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Валера прысядае, мы прысядаем. - Валера маргае - мы маргаем. - Валера скача - мы скачам. - Валера топае - мы топаем. - Валера хлопае - мы хлопаем. - Валера ківае - мы ківаем. - Валера махае – мы махаем. - Валера ідзе - мы ідзём. - Вельмі дружна мы жывём! 	<p>Выконваюць рухі.</p>
<p>8. <i>Этап замацавання ведаў</i></p> <p>Мэта: забяспечыць замацаванне вывучанага матэрыяла з улікам індыўдуальных асаблівасцей навучэнцаў</p>	<p>Прапаную заданні для працы ў групах. Кожны мае магчымасць выбраць сабе заданне адпаведна здольнасцей. Можца звяртацца за дапамогай да кансультанта ў сваёй групе.</p> <p>Тэкст аднолькавы для ўсіх, заданні па ўзроўнях.</p> <p>5 узровень: Прачытаць тэкст. Даць назву. Запісаць тэкст, устаўляючы замест кропак адпаведныя дзеясловы. Зверху абазначыць лік дзеясловаў.</p> <p>4 узровень: Прачытаць тэкст. Запісаць першы абзац, устаўляючы замест кропак адпаведныя дзеясловы. Зверху абазначыць лік дзеясловаў.</p> <p>3 узровень: Прачытаць тэкст. Запісаць першы абзац, устаўляючы замест кропак адпаведныя дзеясловы.</p> <p>Узаемадапамога, узаемаправерка ў групах.</p> <p>Упрыгожванне “дрэва пазнання”.</p> <p>Працягнуце тэкст, дапоўніўшы яго некалькімі сказамі.</p>	<p>Выбіраюць заданне адпаведна індыўдуальных асаблівасцей.</p> <p>Узаемадапамога. Узаемаправерка. Вусна складаюць сказы.</p>
<p>9. <i>Этап кантролю</i></p>	<p>Тэст</p>	<p>Самастойна</p>

<p><i>заданне</i></p> <p>Мэта: забяспечыць разуменне навучэнцамі мэты, зместу і спосабаў выканання дамашняга задання</p>	<p>ст.86 практ.157, апісанне бярозкі (вусна)</p> <p>Дома неабходна верш спісаць у сшытак. Падкрэсліць дзеясловы, зверху абазначыць іх лік. (Тлумачэнне першы слупок)</p> <p>На пяты ўзровень неабходна падрыхтаваць вуснае апісанне бярозкі вясной.</p>	<p>заданне</p>
<p><i>11.Этап падвядзення вынікаў</i></p> <p>Мэта: даць якасную ацэнку працы класа, асобных навучэнцаў</p>	<p>Пакладзіце перад сабой “дрэўца пазнання”. Дзякуючы вашаму старанню дрэўца ажыло. На кожным дрэўцы з’явіліся лісточкі, кветачкі. Рагледзьце галінкі, на каторых вы хацелі бы бачыць кветачкі замест лісткаў?</p> <p>- Што для гэтага трэба зрабіць?</p>	<p>Даюць ацэнку сваёй працы.</p>
<p><i>12.Этап рэфлексіі</i></p> <p>Мэта: параўнаць пастаўленную мэту і атрыманы вынік у канцы ўрока.</p>	<p>- Выкажыце сваё меркаванне наконт таго, як былі выкананы пастаўленыя задачы.</p> <p>На сённяшнім уроку хачу адзначыць працу кожнага вучня. Усе працавалі ў сілу сваіх здольнасцей. На памяць аб гэтым дні кожны атрымае закладку з першым касманаўтам Юрыям Гагарынам, які вельмі імкнуўся пабываць ў касмічнай прасторы. Памятайце: каб дасягнуць сваёй мэты ў жыцці, патрэбна шмат старанна працаваць.</p>	<p>Выказваюць меркаванне наконт выканання пастаўленых задач.</p>

Жыў-быў на свеце хлопчык Алесь. Слухаў і паважаў ён старэйшых, ніколі не крыўдзіў малодшых. Вучыўся Алесь, як і вы, у 3 класе. Як і ўсе хлопчыкі, Алесь марыў стаць касманаўтам, такім, як Юрый Гагарын ці Пётр Клімук.

Аднойчы Алесю не пашанцавала. Захварэў ён і чатыры дні не хадзіў у школу. Няёмка было хлопчыку ў першы дзень пасля хваробы сядзець у класе. На ўроках беларускай мовы ўжо вывучылі тэму “Змяненне дзеясловаў па часах”, а бедны Алесь нічога не разумеў.

Прышоў хлопчык дамоў. Вырашыў самастойна разабрацца ў гэтых незразумелых часах дзеяслова. Тым больш, што і дамашняе практыкаванне было зададзена **152**, дзе патрэбна вызначыць час дзеясловаў. Алесь доўга сядзеў над заданнем, але ўсё дарэмна — нічога не зразумеў нават тады, калі прачытаў у падручніку правіла. Так і заснуў за сталом...

...Сніцца Алесю дзіўны сон. Быццам адарваўся ён ад зямлі і паляцеў у касмічныя прасторы, тым больш, што было гэта 12 красавіка, у дзень касманаўтыкі. Трапіў Алесь у чароўны горад. Нясмела пастукаў Алесь у першыя дзверы.

— Хто там стукае? Заходзьце, калі ласка! — пачуўся з-за дзвярэй незямны голас, а неўзабаве выйшаў і сам гаспадар Дзеяслоў.

—Добры дзень, паважаны гаспадар!

— Дрбры дзень, хлопчык!

— Прабачце, калі ласка, што турбую, але я прыйшоў пазнаёміцца з Вамі.

— Добра. Знаёміцца з ветлівымі зямлянамі я люблю.

Алесь коратка раскажаў пра сябе, пра свае школьныя справы і, безумоўна, пра нядаўнія непрыемнасці. Затым яны пачалі гуляць у гульнію “Жмуркі”. Зорны чалавек Дзеяслоў з лёгкасцю ператвараўся ў словы і хаваўся ў розныя сказы, а Алесь старанна іх шукаў і вызначаў час дзеясловаў.

—Давайце, сябры, і мы пакажам Алесю, як адшукалі дзеясловы ў сказах і вызначылі іх час.